

LITERARNI NATEČAJ

Literarna komisija

1. Lilijana Ozim, novinarka in knjižničarka
2. Ida Mlakar Črnič, pisateljica in pravljicaarka
3. Jagoda Vobič, profesorica in knjižničarka

OSNOVNA ŠOLA - Prva triada

1. mesto:

Ime in priimek: Regina Zorenč

Naslov dela: Kruhek

Razred in šola: 2. razred, OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik

Mentor/-ica: Maja Laznik

KRUHEK

*Bela, črna, koruzna,
vseeno mi je,
glavno, da moka dobra je.
Mmm, kako diši!*

*Dodam kvas in vodo,
ne pozabim na sol,
ter zgnetem kupček in pol.
Mmm, kako diši!*

*Dam ga počivati,
da kvas hlebček zdeboli.
Mmm, kako diši!*

*Ker sem lačna že zelo,
ga dam hitro v toplo pečico.
Mmm, kako diši!*

*Zdaj pa spretno ga narežem
in otrokom celega sveta postrežem.
Mmm, kako diši!*

2. mesto:

Ime in priimek: Tai Žuran

Naslov dela: Trije hlebčki kruha

Razred in šola: 3. razred, OŠ Gorišnica

Mentor/-ica: Suzana Vaupotič

TRIJE HLEBČKI KRUHA

*Pečem, pečem hlebčke tri,
srednji kruhek mi najbolj diši.
Črna moka, mleko, sol in kvas,
že diši čez celo vas.
V krušni peči kruh stoji,
slastno skorja se blešči.
Topli kruh že čakamo vsi,
najboljši je, ko se ga deli.*

3. mesto:

Ime in priimek: Zala Šekoranja

Naslov dela: Ljudje, nikar!

Razred in šola: 3. razred, OŠ Polzela

Mentor/-ica: Marija Bastl

LJUDJE, NIKAR!

*Korona čas je zdaj pri nas.
Ostali smo doma.
Vsak od nas kaj sladkega grizlja.
To pa vedno dobro ni,
ker lahko te zobek zaboli.*

*Ko pred sebe zelenjavo dobim,
zmrdujem se in se jezim.
Saj zelenjava zame dobra ni,
med biološke odpadke vržemo jo mi.*

*Med odpadki kdaj tudi kruhek leži.
Mene takrat srček boli.*

Dragi ljudje!

*Poslušajte me vi,
ne mečite kruhka v smeti.*

OSNOVNA ŠOLA - Druga triada

1. mesto:

Ime in priimek: Lovro Tušek

Naslov dela: Išče se

Razred in šola: 4. razred, OŠ Poljane

Mentor/-ica: Helena Krek

IŠČE SE

*Išče se, išče ...
nekdo, ki bi znal popraviti čudno prečudno napako,
ki bi rešila prehransko zagato vsako.*

*Išče se, išče ...
nekdo, ki ima tisto pravo idejo,
kako zavrženi hrani postaviti mejo.*

*Išče se, išče ...
nekdo, ki bi na kmečke roke pogledal
in se pomena domače pridelave hrane zavedal.*

Si ti ta ...

*ki vzame na krožnik toliko kot ve,
da sam lahko poje?
Ko mami zaupa recept za tisto hrano,*

*kjer se iz starega jabolka skuha okusno čežano
in iz olupkov zelenjave oprane,
nastanejo juhe z vitamini obdane?
Ko v shrambi čez teden vse lepo pospravi,
šele nato se v trgovino po novo zalogo odpravi?
Ko ve, da brez vode na tem svetu zares ne gre?*

*Išče se, išče ...
nekdo, ki hoče z majhnimi koraki delati pomembne reči.
Mislim, da si ta, ki ga iščem prav TI.*

2. mesto:

Ime in priimek: Jurij Mužina

Naslov dela: Pustolovščina banane, sendviča in pločevinke fižola

Razred in šola: 5. razred, OŠ Šturje Ajdovščina

Mentor/-ica: Irena Čermelj

PUSTOLOVŠČINA BANANE, SENDVIČA IN PLOČEVINKE FIŽOLA

Vse se je začelo v torek, ko je Zoja že malo nataktnjena pogledala svojo malico. Zrela banana. Njen olupek je bil poln črnih pik. Banana se ji je rahlo nasmehnila, a bilo je prepozno. V velikem loku jo je Zoja zalučala v kanto za bio odpadke.

V istem času je upokojeni računovodja Jože za pozen zajtrk od negovalke dobil sendvič s salamo, pakiran v prozorni plastični vrečki. Zgrozil se je! 'Ta babura še vedno ne razume, da rad jem samo domačo hrano.' Ekološko sadje in sonaravno pridelane kmetijske izdelke. Počasi se je z vozičkom zapeljal do balkona in sendvič na skrivaj odvrigel v smeti.

Sendvič se je začudil in globoko vzdihnil. Čutil je začetek strahovitega glavobola.

V sosednji vasi je mama Lučka šla v klet po krompir. Ko je pregledovala polico z vloženimi kumaricami in marmelado, ji je pogled obstal na pločevinki fižola. Potekel mu je rok uporabe. Pločevinka je romala iz domačih smeti v kontejner za mešane odpadke. Fižol je bil užaljen do solz. Saj sploh nisem pokvarjen, je mrmral pri sebi.

Tako so vsa tri živila končala v raznobarnih kontejnerjih. Na poti na Ajdovsko smetišče so premišljevali o svoji grenki usodi. Banana je še vedno upala, da bodo ljudje spregledali napako in jo bo kdo sprejel ter pojedel. Bila je zrela in vesela. Vsem v sortirnici odpadkov se je prijazno nasmihala. Pred razrezom za kompost je z zadnjimi močmi skočila s tekočega traku. V kotu za velikim plastičnim zabojnikom se je tresel še vedno brezhibno pakirani Jožetov sendvič. Glavobol ni popuščal, potreboval bi aspirin.

*Popoldne se je iz neznanega razloga prikotatila fižolova pločevinka. Fižol je vljudno pozdravil banano in sendvič. Nekaj časa so se gledali, potem je banana uporniško rekla:
Nekdo nas ima gotovo rad! Pobegnimo! Našli bomo človeka, ki je lačen.*

Pozimi se hitro stemni, tako je družina kmalu krenila na pot. Preden so se zaprla velika vrata smetišča, so že prilezli na most nad hitro cesto. Čakali so na ugodno priliko, da pripelje mimo tovornjak. Vsi trije so skočili brez oklevanja, ko je bilo platno prikolice tik pod njimi. Držali so se po najboljših močeh.

Na krožišču pri avtobusni postaji v Novi Gorici je tovornjakar zavrl, ko je učitelj neprevidno stekel čez cesto. Tako je naše prijatelje na veliki pustolovščini pometalo na travno gredico bližnjega parka. Sendvič s salamo ni verjel, da bo njihov izlet prinesel kaj dobrega. A ravno njega je starejši možak, v strgani bundi videl prvega.

Ime mu je bilo Peter. Že dolgo je bil brez doma. Nasmehnil se je sendviču in ga prijel v roko. Pregledal ga je z vseh strani. Ni se mogel načuditi svoji sreči. Sendvič. Svež in nedotaknjen. Obložen kruh v svetleči plastiki. Nato je opazil pločevinko fižola. To je dobra najdba! Pogladi jo je s hrapavo roko in jo vtaknil v velik žep. In tu blizu na travi je ležala nasmejana rumena banana s počenim olupkom, zaradi trdega pristanka. Petra to ni motilo. Vesel jo je olupil in v dveh zalogajih pojedel. Banana je čutila kako se topi v ustih. Njena zadnja misel je bila: To je smisel mojega življenja! Postala sem silna rumena energija. Sladko grejem telo.

Brezdomcu Petru se je zdelo, da je nekomu popustila vrečka z nakupi. Tako raznolike in obilne večerje ni imel že nekaj časa. Oči so se mu zaiskrile.

Če bi mu fižol povedal od kod so pobegnili, mu nikakor ne bi verjel.

3. mesto:

Ime in priimek: Jan Andrejčič
Naslov dela: Zemlja – zbudi se!
Razred in šola: 4. razred, OŠ Otočec
Mentor/-ica: Erika Švirtl

ZEMLJA - ZBUDI SE!

Se pogovarjata brokoli in kruh.

BROKOLI: Ali veš, koliko hrane zavržejo ljudje?

KRUH: Ne, ne vem.

BROKOLI: Toliko, da bi lahko zapolnili 1000000 in pol olimpijskih bazenov.

KRUH: O, tega pa nisem vedel. Midva morava to preprečiti. Ampak, kako?

KRUH: Najbrž bo najbolje, da jim rečeva, da naj varčujejo s hrano.

BROKOLI: Kaj pa, če ne bodo?

KRUH: Sledil bo UPOR.

BROKOLI: Kakšen?

KRUH: Pokličimo hrano na nujen sestanek.

Brokoli je poklical zelenjavo in sadje, kruh pa ostalo hrano. Dogovorili so se. Šli so v mesto.

BROKOLI: Dragi ljudje! Mi rastemo, da nas pojedete in da iz nas nastane hrana za vas. Zelo smo jezni in žalostni, ko zgnijemo na kupu zavržene hrane.

KRUH: Tudi z ostalo hrano ni nič boljše. Zamislite se nad sabo.

BROKOLI: Hrane in sadja naj bo toliko, koliko je lahko pojedete. Pa tudi ostale hrane.

KRUH: Ne pozabite, da je na svetu še veliko ljudi, ki so lačni in umirajo od lakote.

KRUH, BROKOLI, SADJE IN ZELENJAVA: Šli bomo k njim, ki nas potrebujejo bolj kot vi. Potem boste vi lačni. Skrajni čas je, da UKREPATE!

OSNOVNA ŠOLA - Tretja triada

1. mesto:

Ime in priimek: Nuša Bohak
Naslov dela: Naš (v)pogled
Razred in šola: 7. razred, OŠ Polzela
Mentor/-ica: Karmen Županc

NAŠ (V)POGLED ...

1. JAZ (EVROPA)

Kaos.

Strah in nelagodje.

Žalost.

Stiska.

Le kaj sem jaz?

Tiha meglica med ljudmi,

ki le brezvoljno gredo mimo mene,

ptičje pero,

a v sebi slon.

Večtonski slon.

Vedno lačen ...

Slon,

ki stopiclja po afriški savani
izgubljen.

Popolnoma izgubljen,
s kožo kot neprebojni jopič

*sam,
osamljen,
ničvreden,
nesmiseln
slon.*

2. ON (ZDA)

*Oh, te zelene banane
so ljudem dane, so dane,
potujejo dneve in noči,
ko svet že mirno spi.
Kilometre in kilometre puščajo za sabo,
tolikšna kot je razlika med mano in tabo.
Jaz pa obiram te zelene banane,
tebi so dane,
a te trud, ki za njimi stoji,
ne gane.
Jaz pa obiram te zelene banane,
ki daljšajo moje vsakdane,
pa še od vročine me bo pobralo,
saj sem bil dan državi s 50 zvezd ...
Pobiralci banan smo le polni teh sladkih gest,
delamo, garamo in skrbimo,
da imajo trebuh poln prebivalci mest,
četudi je zgodba,
ki za bananami stoji,
njim neznana in nepomembna,
je vedeti vredna, je vredna ...*

*Na rastišču sem.
Zavzdihnem
in v vrečo
nežno položim
zeleno banano.*

3. ONA (AFRIKA)

*Vroče je.
Pod abajo sem vsa prepotena.
Hidžab se mi lepi na potne lase.
Hodim, a nog sploh ne čutim več.
Ničesar več ne čutim.
Hodim, kot senca sem,
kot robot, ki ga nekdo vodi,
nastavljen na neprestano hojo.
NE-PRE-STA-NO.
Samo sledim skupini pred sabo.
Ničesar ne morem reči,
tako suho grlo imam.
Želodec se tudi ne oglašja več,
čeprav je lačen -
kot vedno.*

*Samo hodim.
Samo majhna skupina smo,
polna golih, črnih teles,
ki se v tišini premika
skozi neskončno planoto peska,*

ki kar žge v podplate,
ki gorijo od vročine,
ki gre po celem telesu
praznem, presušenem telesu,
za katerega je usoden vsak korak.
Vsak korak je lahko usoden.
Z vsakim korakom tvegamo življenje.
Z vsakim korakom smo bliže svobodi,
smo bliže življenju.
Z vsakim korakom izgubljam energijo.
Energijo
z močjo in voljo.
Te pa ni brez biserne tekočine,
ki kar poka od življenja.
Ne tako
kakor poka v naši domovini,
ampak poka od svobode, miru in sreče,
od tega, kar iščemo,
od tega, po čemer hrepenimo,
od tega, za kar nam je trenutno
sploh še vredno živeti.

4. MI (ZEMLJANI)

Zavržemo hrano
in niti pomislimo ne,
koliko ljudi je lačnih in žejnih,
koliko energije in truda je bilo vloženega,
da banana pripotuje z drugega konca sveta,
zato da za nas ni več v redu,
ko rjave pike ima.
Niti pomislimo ne
na ljudi brskajoč za hrano po smeteh,
nikoli ne razmišljamo o takšnih stvareh.

Vsak ima drugačen pogled,
Evropejec,
z anoreksijo bolan,
Američan,
obiralec banan,
Afričan,
iz domovine pregan.
Vsak ima svoj pogled,
a nihče ne ve,
kako naj spremeni svet.

Stvar postaja zaskrbljujoča,
kaj bodo jedla ljudstva bodoča?
A kaj ko nihče ne pomisli na te stvari,
vse se samo okoli koronavirusa vrti,
nihče se več okoli sebe ne uzre,
nihče se sam vase ne zazre,
podnebne spremembe so utonile v pozabo,
nihče ne ve,
da se slabšajo z vsakdanjo rabo.
Pri nas imamo probleme s prekomerno težo,
begunce skrbi, če bodo dobili vodo svežo.

Pa ostali?

Zdrava hrana jim je prva liga,
kaj se z odvrženo hrano zgodi,
jim je zadnja briga.

Redki se zavedajo, kaj se dogaja,
a večina se jih ne.

A tudi tisti se še bodo,
če ne prej čez nekaj let,
ko lačen in opustošen bo svet,
ko bodo ljudje
hodili
po ulicah
in si nadeli
mrk pogled
in imeli
lačen trebuh
in čutili
slabo vest,
le kako da so si dovolili zavreči
še tako plesniv kruh
v plastični vreči.

2. mesto:

Ime in priimek: Rok Vidic

Naslov dela: Časopis Naravis

Razred in šola: 7. razred, OŠ Jurija Vege Moravče

Mentor/-ica: Tina Weinhardt Marks

26.10.2020 // PONEDELJEK // ŠTEVILKA I

NARAVIS

Odmetavanje hrane, onesnaževanje voda in plastika

(Vr: evchenki.si.sl)

Posebna številka o okoljskih problemih

ROK VIDIC, 22. 10. 2020

Kot veste, so po svetu zadnja leta izpostavljeni razmeroma poročanja o onesnaževanju, odmetavanju hrane in seveda problemih s plastiko, zato smo se pri uredništvu NARAVIS-a odločili, narediti posebno številko na temo onesnaževanja in drugih podobnih ravnanj.

(Vr: zvezetmrezen.si)

NA KRATKO O ONESNAŽEVANJU

ROK VIDIC, 28. 10. 2020

Onesnaževanje je zelo širok pojem, ampak njegov osnovna definicija je prisotnost nezaželenih snovi ali delcev v drugi snovi.

Delimo ga na:

- onesnaževanje zraka,
- onesnaževanje voda,
- svetlobno, zvokno, vidno in toplotno onesnaževanje,
- radioaktivno onesnaževanje,
- onesnaževanje s kovinskimi odpadki in
- onesnaževanje zemlje.

Onesnaževanje je postalo skrajno vprašanje po drugi svetovni vojni, predvsem zaradi produktov vojaških testiranj nuklearnega orožja, in sicer v obliki radioaktivnih padavin.

Knjahi zatem se je zgodil še en dogodek, in sicer v Londonu leta 1952, "The Great Smog", pojav zaradi katerega je umrlo najmanj 4000 ljudi. To je izkustvo nastanek nekaj prvih večjih sodobnih okoljskih zakonodaj po letu 1956.

(Vr: Wikipedia - onesnaževanje)

(Vr: radiocentera.si)

VE TEJ IZDAJI

STR. 2 - ODMETAVANJE HRANE STR. 3 - ONESNAŽEVANJE VODA STR. 4 - PLASTIKA

STRAN 1

26.10.2020 // PONEDELJEK // ŠTEVILKA I

NARAVIS

ODMETAVANJE HRANE

ROK VIDIC, 14. 10. 2020

Letno zavrnemo 1,3 milijarde ton hrane, kar je dovolj, da bi vsako leto nahranili 3 milijarde ljudi. Ker pa se številke zaradi rasti populacije vse bolj povečujejo, bo kmalu to postni velik problem.

Na svetu je približno 1 milijarda ljudi, ki je lačen, zato bi lahko z zavrnjeno hrano, ki je večina krst še uporabna in užitna, nahranili vsa lačna usta. Potem pa se pojavi vprašanje, zakaj hrano sploh odmetavamo.

Najpogostejše jo odmetavamo zaradi prevelike količine skladišne hrane in ne pravočasno uporabe te. Vse smemo pa pozabiti, da smo mi ljudci tisti, ki imamo premoč nad trgovci in ne obratno. Imamo tudi predložitve z uporabo hrane z že pretečenim rokom uporabe. Na primer, če je nekaj plesnivo, se to takoj vidi in vola.

To, ali je hrana še užitna, ne določa vedno samo rok uporabe, ampak tudi naša čutila.

Vrsto leto zavrnemo 1,3 milijarde ton hrane.

Katera velika pristava v ometah.

Kaj lahko naredimo doma?

1. Kupujemo s seznanjenostjo in s tem preprečimo, da bi kupili preveč izdelkov, sploh pa tistih, ki jih ne potrebujemo.
2. Pametno sklanjamo hrano.
3. Kupujemo le kar potrebujemo, s tem prilazimo denar in ustvarimo manj odpadkov.
4. Z ostanki ravnamo pametno in preudarno.
5. Kupimo ali pripravimo si manjše porcije.
6. Popravimo hrano iz ostale hrane.

Kaj lahko naredimo v izobraževalnih ustanovah?

1. Če se da, hrane ne odmetavamo in jo pojemo do konca.
2. Jemo lokalno pridelano hrano.
3. Pravočasno sporočimo, ali bomo jedli obroke v šoli ali ne.

V SLOVENIJI

ROK VIDIC, 23. 10. 2020

Leta 2016 je povprečen Slovenec zavrgel 74kg hrane letno, kar je precejšnjo številko. Glede v Sloveniji se precej razlikuje od držav, kjer so praznjenja za zmanjševanje količin zavrnjene hrane že določili kot eno izmedih višjih, medijah in nevladnih organizacij.

Z manj odpadke hrane vsaka država lahko prihrani veliko denarja, hrane pa s ustrezno inovativnostjo lahko precejšnje gospodarske dobitke, saj s tem proizvaja številne nova delna mesta in znižuje emisije CO2 v svetlobo.

STRAN 2

sem se mu vedno hvalil, kako lepo ravna jo z mano. Tako je Gorenc postajal vedno bolj ljubosumen, ker so se Krajnčevi na njega spomnili samo poleti. Jaz pa sem mu, po pravici povedano, kar malo namerno skakal po živcih s svojimi samo-hvalo-spevi.

Čez nekaj časa, kakšna dva meseca, ne boste verjeli, so se začele zadeve spreminjati. Minili so lepi dnevi tudi zame in začelo se je neprestano tlačjenje živil v moje lepe poličke in predalčke. Zgodilo se je še nekaj bolj groznega. Vonjave, vonjave so se širile po mojem telesu. Postal sem jezen, ker je hrana v meni začela gniti, pojavila se je moja najhujša mora. To je bila plesen. Krajnčevi so vedno jogurte, sire, namaze in druge stvari, ki so imele samo še nekaj dni do roka uporabe, potiskali do moje zadnje stene, kjer se je vse pokvarilo. Kupovali so tudi uvoženo sadje, kot so na primer papaja, avokado, liči, ananas, ki je gnilo v meni, ker ga niso pojedli. Ne morem vam povedati, kako je šele to smrdelo. Tudi čistili me niso več tako pogosto. To olajšanje me je doletelo samo še enkrat na dva meseca. Seveda čistoča ni trajala dolgo v meni. Nekaj dni sem bil še čist, potem pa sem spet zavonjal slabost v svojem trupu in se je vse spet ponovilo.

Počutil sem se grozno. V svoji žalosti in razočaranju sem se pričel bolj spoštljivo pogovarjati s svojim prijateljem Gorencem, ki sem mu kar zavidal njegovo poletno delo. Potožil sem mu, kako se počutim. Njemu ni nikdar slabo, saj pijača ne zgrije, jaz pa moram v smradu prebivati dva meseca. Gorenc ima skoraj vse leto počitnice in še zamrzovalnik, da se hladi, meni siroti, je vedno vroče. Sem že tudi razmišljal, da bi začel protestirati in bi se kar ugasnil, ampak bi potem hrana na toplem še hitreje gnila in smrdela, moja slabost bi se še poslabšala.

Groza, kaj me je doletelo. Hrano so samo kupovali, kupovali, tlačili vame ... pojedel pa je ni do konca nihče. Z Gorencem sva razmišljala, da bi spremenila svojo profesijo in postala hladilnika v hotelski sobi, kot so najini daljni sorodniki. Tam je šele lepo, ker je pijača zelo draga in te gostje sploh ne odprejo in še očistijo te najmanj enkrat na teden.

Takšne reči so se dogajale še nekaj tednov, minil je prvi mesec, drugi ... Ko so nekega dne le ugotovili, da lučka več ne sveti oziroma, da sem se pokvaril. Poklicali so zdravnika in postavili so mi diagnozo – pregrevanje. Krajnčevi so morali biti ves teden brez mene, tudi moje zdravljenje ni bilo poceni. Zdravnik je še podal celo navodila, kako je potrebno z mano ravnati, da bom bolj zdrav.

V tistem času so se Kranjčevi le zamislili. Ugotovili so, da se morajo do mene začeti drugače obnašati, če ne, se bo spet ponovila ista zgodba. V obdobju mojega zdravljenja v bolnišnici za hladilnike, ko nisem obratoval, se je tudi v družini Kranjčevih spremenila ena navada. Glede na okoliščine so nakupili manj hrane in tudi metali je niso več stran v takšnih količinah kot prej, ker so je imeli toliko, kolikor so je bili zmožni jesti in nič več. Ko so me spet pripeljali domov, zdravega, so njihove oči spet božale moje hladno telo. Tokrat z razumevanjem in spoštovanjem.

Krajnčevi so se končno naučili lekcije in postal sem najsrečnejši hladilnik na svetu. S svojimi dejanji je družina reševala tudi širši družbeni problem zavržene hrane. Manj so je metali stran. Zato vabim vse ljudi, da tudi vi osrečite svoje hladilnike z odgovorno nabavo in porabo hrane, da bodo opravljali svoje delo tako veselo kakor jaz. Tako boste pomagali tudi širšemu okolju in vse prihodnjim rodovom.

SREDNJA ŠOLA

1. mesto:

Ime in priimek: Timoteja Koroša

Naslov dela: Kaj nam bo prihodnost prinesla, če...

Letnik in šola: 4. letnik, Srednja zdravstvena šola Murska Sobota

Mentor/-ica: Metka Prelog

KAJ NAM BO PRIHODNOST PRINESLA, ČE ...

Hrana je naše največje bogastvo. Živimo v svetu, na katerem vladata bogastvo in revščina. Razlika med bogatimi in revnimi je ogromna. Bogatim se zdi hrana kot nekaj samoumevnega, vendar se ne zavedajo, da lahko nekomu en zavržen kruhek pomeni celo premoženje.

Bil je lep miren večer. Nina se je odpravila spat. Pojedla je še pol kosa kruha, ostanek je pustila na mizi. Ulegla se je v posteljo ter se podala v svet sanj.

Sanje so jo ponesle v leto 2070. Vse je bilo drugače. Bilo je temno. Zaslišalo se je samo ropotanje. Bum! Bum! Bum! Nina je se je ozrla okrog sebe. Vse okoli nje je izginilo. Skozi okno se je valil temen dim ter zaudarjalo je po gnilobi. Odpravila se je iz sobe v kuhinjo, kjer je zagledala velik kup smeti. Vsa miza je bila polna odpadne hrane. Vsi koši, vsa posoda je bila polna smeti, od katerih se je vil nenavaden smrad. Če si pogledal od blizu, si lahko videl bele črve. Fuj! Pogledala je skozi okno, vendar ni videla ničesar. Vsa ulica je bila zasuta s smetmi. Stopila je skozi vhodna vrata ter obstala. Odbil jo je strašen vonj. Videla je le velike gore smeti, od katerih se je vil smrad ter bel dim, kot ga je nekoč ob zori videla kaditi se od dedkovega gnoja na kmetiji ter iz njiv, ko se je z avtobusom peljala v šolo. Mimo nje so tekale podgane. Sosedje so hodili oblečeni v bele pajace ter z maskami, da so lahko dihali ob vsem tem smradu. Vsak je hodil po svoje. Nihče ni nikogar pozdravil. Ta vonj, ki se ji je zarezal v nos, jo je odvrnil in vrnila se je nazaj v hišo. Stekla je v kopalnico, da bi si z milom umila obraz, saj ni več zdržala tega smradu. Ko si je namilila obraz, je odprla pipo. Iz nje je bruhnila temno rjava voda, ki je zaudarjala po mrtvih ribah ter po gnoju. Vodo je hitro zaprla, ko je skozi vrata zagledala plastenko vode na kuhinjski mizi. Hitro je odskakljala ponjo ter si z njo umila obraz.

Postala je lačna. Šla je v kuhinjo, da bi si pripravila zajtrk. Komaj se je izognila vsem smetem v kuhinji, da je lahko prišla do hladilnika. Ko ga je odprla, so bile v njem same pločevinke. Pogledala je, kaj piše na njih. Bilo je konzervirano meso ter konzervirana zelenjava. Ko je pogledala podrobneje, je opazila, da je na vseh konzervah pisalo »pridelano v laboratoriju«. Odprla si je konzervo zelenjave. Vse je imelo okus po plastiki. Spomnila se je okusa, ki ga je okušala, ko je mama prinesla zelenjavo z vrta in si zaželela le-te. Šla je do okna, skozi katerega se je videlo na vrt, vendar tam ni bilo ničesar. Videla je le par posušenih trav ter eno drevo, ki je sredi pomladi odvrlo liste. Ni mogla verjeti svojim očem. Vse je bilo spremenjeno. V daljavi ni bilo otrok, ki bi se igrali na igrišču čez cesto, ni videla sosedovega starejšega para, ki je zelo rad posedal na vrtu in pil čaj. Ni slišala ptičjega petja, ni bilo ničesar, kar bi kazalo, da še okoli nje obstaja neko življenje. Bilo je, kot bi padla bomba in pokončala vse okoli sebe. Nato se je vsa užaloščena vrnila nazaj v kuhinjo in pojedla tisto pločevinko hrane, ki si jo je prej odprla. Zraven je pojedla še košček kruha, ki pa je imel okus vse prej kot po pravem kruhu. Bil je ves gumijast ter plastičen. Vendar je kljub temu pozajtrkovala, saj lačna ne more iti v šolo.

Ko se je uredila, se je želela odpraviti na avtobus, da bi šla v šolo in je poklicala prijatelja, s katerim sta vedno hodila skupaj na avtobus. Ta ni razumel njenih besed, da naj bi šla skupaj v šolo. Zdelo se mu je čudno, kako bi šla skupaj v šolo, ko pa že nekaj let avtobus ne vozi in je šola zaprta. Ni ji bilo jasno, zakaj je kar naenkrat padla v tak svet.

Prijatelj ji je dejal: »Stanje je obupno! Hrana se je z leti začela z drugimi odpadki na veliko metati stran in odlagališča so se nenormalno polnila. Odpadkov hrane niso uspeli odvažati ter jih predelovati, zato se je vse ustavilo. Nobenih smeti niso več odvažali in ljudem so se začeli odpadki ter odpadna hrana kopičiti. Ker niso vedeli kam z njo, so jo najprej odvažali na vrtove. Od začetka je to zemlji dobro delo, potem pa je postajala prst vse bolj kislja in niso uspeli pridelati ničesar. Nato pa drugega ni preostalo kot to, da so odpadke začeli odvažati na ulico ter na ceste. Te hrane je bilo vse več in kupčki na ulicah so se povečevali. Vse več je podgan ter drugih zajedavcev in z njimi so prišle tudi bolezni. Ljudje umirajo ter nič več ne prihajajo na ulico, temveč so se zaprli v hiše. Iz nje gredo le še, če je res nujno in kadar morajo v službo. Odpadki so se začeli kar skozi okna metati na cesto. Čisto smo se izolirali ter se več nič ne vidimo. Občasno vidiš le poštarja, ki pripelje hrano, ki si jo ljudje naročijo preko spleta. Otroci ne smejo več na ulico, promet se je ustavil, voda pa ni več pitna. Saj si najbrž videla, kakšne barve je in kako smrdi. Fuj! Enkrat sem jo poskusil in sem se komaj zadržal, da nisem bruhal. Strokovnjaki so jo pregledali in povedali, da je ni priporočljivo uporabljati. Zato je potrebno vso vodo kupiti in s tem pride še več odpadkov in plastike. Vsa hrana se prideluje v laboratorijih, saj na poljih ne zraste niti četrtnina hrane, kot je zrasla nekoč. Tudi živali umirajo, ker nimajo hrane s polja, da bi lahko kmetje kvalitetno pridelovali meso in druge živalske izdelke ...«

»Groza! Kam pelje ta svet,« je osupla Nina. Ob teh besedah prijatelja ni mogla ničesar več povedati. Zamislila se je, kam bomo prišli, če bomo tako nadaljevali ... Ker ji ni šlo v glavo, kako lahko ljudje tako živijo in nič ne ukrenejo za boljši svet, je o tem povprašala prijatelja.

Ta ji je odgovoril, da se je od začetka še nekaj ljudi ukvarjalo s tem in se je borilo in ozaveščalo ljudi o problemu odvečne hrane, o ljudeh po svetu, ki bi bili zelo veseli tega koščka kruha, ki ga oni zavržejo ter o tem, kaj lahko sledi, če bodo tako nadaljevali, vendar jih ljudje niso poslušali in so delali po svoje. Tudi sam se je udeležil shodov za podnebno pravičnost ter bil v skupinah, ki so ljudem delile letake o odvečni hrani ter o ljudeh, lačnih po svetu, vendar nič ni pomagalo lenobnim ljudem, ki bi morali le malenkost spremeniti svoje navade. To je bilo seveda za ljudi preveč in zagovorniki za boljši svet niso dosegli ničesar. Ko pa je stvar postala nevzdržna za življenje, pa je bilo prepozno ... Nina je ob tem obstala in ni mogla spregovoriti besede. Prekinila je pogovor, se usedla nazaj za mizo in razmišljala o tem, kaj vse se je zgodilo.

Nato pa zasliši čudno ropotanje. In kar naenkrat se spet pojavi v svoji sobi. Pogleda na telefon in vidi datum. Pisalo je leto 2021. Hitro skoči iz postelje in pogleda skozi okno. Na ulici vidi ljudi, ki že hitijo v službo ter otroke, ki tečejo na avtobus. Slišijo se le kriki ljudi ter ropotanje tovornjaka na koncu ulice, ki je nalagal odpadke iz kontejnerjev. Pogledala je še navzdol po ulici. Nikjer ni bilo nobenih smeti. Za trenutek je obstala. »Kakšne sanje,« si je rekla. Nato

se je odpravila iz sobe proti kuhinji. Vse je bilo lepo počiščeno, le tisti kruhek, ki ga včeraj za večerjo ni pojedla, je bil na mizi. Hitro je mami povedala za svoje sanje, mama pa jo je podučila, da sanje lahko postanejo resničnost, če bomo še naprej tako ravnali s hrano in je ne bomo spoštovali. Nina je hitro vzela tisti kruhek od včeraj, si nanj namazala pašteto in si zraven narezala še papriko. Mmmm, kako je bila paprika okusna. Niti malo ni imela okusa po plastiki. Ob tem pa se je ozrla skozi okno na vrt, kjer je vse zelenelo. Slišal se je krik otrok, ki so se igrali na igrišču čez cesto. Zagledala je tudi sosedov starejši parček, ki je že užival na vrtu na sončku in pil čaj. Nina je bila ob tem prizoru takoj boljše volje in je sklenila, da mora tudi ostale prijatelje in ljudi okrog sebe opomniti o svojih sanjah in o tem, kaj se nam lahko zgodi, če bomo na veliko odmetavali hrano in druge odpadke.

Na poti v šolo je iz avtobusa opazovala lepo pokrajino v jutranji rosi. Bila je navdušena, ko se je peljala mimo njiv, iz katerih se je valila tanka jutranja megla. Prvo uro je imela na urniku biologijo, kjer je sošolcem in učiteljici povedala o svojih sanjah ter jih podučila, kaj se lahko zgodi, če bomo še naprej tako ravnali s hrano in se iz nje norčevali. Učiteljica je bila o njeni ideji, da morajo nekaj ukreniti, navdušena. Takoj je stopila v akcijo, prinesla plakate, na katere so Nina in njeni sošolci narisali ter napisali, kaj lahko pričakujemo na svetu, če bomo še naprej tako ravnali. Plakate so izobesili po šoli. Izdelali pa so tudi letake, ki jih je Nina razdelila po svoji soseski in s tem opomnila sosede, pred kakšno katastrofo smo. Na letakih je tudi pisalo, kako lahko ljudje poskrbijo za manj zavržene odpadne hrane:

1. Načrtuj svoj jedilnik!
2. Načrtuj svoje nakupe!
3. Poskrbi za pravilno shrambo živil!
4. Poskrbi za red v hladilniku!
5. Glej datume!
6. Uporabi ostanke hrane!

S temi svojimi sanjami se je tudi Nina veliko naučila. Naučila se je ravnanja z zavrženo hrano, da je potrebno skrbno načrtovati svoje obroke, več hrane pridelati doma, kot pa jo kupiti v trgovini v plastični vrečki ter da je potrebno ljudi ozaveščati o problematiki, ki sledi, če ne bomo vzeli stvari v svoje roke ter začeli ravnati kot zreli potrošniki, saj na drugi strani sveta veliko ljudi ter tudi veliko ljudi okoli nas, za katere niti ne vemo, čaka na tisti košček kruha, ki je nam vsem odveč, ter ga vržemo v smeti. In s tem sem ugotovila, kaj nam bo prihodnost prinesla, če ... bomo še naprej tako neodgovorni ter nezreli in bomo s hrano počeli takšne neumnosti, kot smo do sedaj.

2. in 3. mesto ni bilo podeljeno.

LIKOVNI NATEČAJ

Likovna komisija

1. doc. Kiki Klimt, magistrica umetnosti
2. Ida Cimerman, profesorica likovne umetnosti
3. Alenka Vuk Trotojšek, profesorica likovne umetnosti

OSNOVNA ŠOLA - Prva triada

1. mesto:

Ime in priimek: Katarina Možina

Naslov dela: Sadje v skodelici

Razred in šola: 1. razred, OŠ Poljane, podružnica Javorje

Mentor/-ica: Darinka Bertoncclj

2. mesto:

Ime in priimek: Niko Vraničar

Naslov dela: Hrana je dragocena

Razred in šola: 3. razred, OŠ Loka Črnomelj, podružnica Adlešiči

Mentor/-ica: Katarina Simčič

3. mesto:

Ime in priimek: Jon Koren

Naslov dela: S starim kruhom in odpadno solato hranim kokoške

Razred in šola: 1. razred, OŠ Šturje Ajdovščina

Mentor/-ica: Renata Lemut in Laura Žgur

OSNOVNA ŠOLA - Druga triada

1. mesto:

Ime in priimek: Špela Ogulin

Naslov dela: Preveč sladkarij imam! Preveč hrane imam!

Razred in šola: 4. razred, OŠ Metlika

Mentor/-ica: Duška Vlašič

2. mesto:

Ime in priimek: Sara Miketič

Naslov dela: Tudi vi mečete hrano v smeti?

Razred in šola: 6. razred, OŠ Belokranjskega odreda Semič

Mentor/-ica: Vlasta Henigsmann, Miha Henigsmann

3. mesto:

Ime in priimek: Ema Kobe

Naslov dela: Selfie: obiranje jabolk s prijateljicama

Razred in šola: 6. razred, OŠ Vinica

Mentor/-ica: Jasmina Strugar

OSNOVNA ŠOLA - Tretja triada

1. mesto:

Ime in priimek: Anej Kobe

Naslov dela: Spoštujmo hrano iz naših sadovnjakov

Razred in šola: 7. razred, OŠ Komandanta Staneta Dragatuš

Mentor/-ica: Jasmina Strugar

2. mesto:

Ime in priimek: Lucija Kostelec

Naslov dela: Vsi smo povezani – naj kroži tudi hrana!

Razred in šola: 8. razred, OŠ Metlika

Mentor/-ica: Duška Vlašič

3. mesto:

Ime in priimek: Beti Jene

Naslov dela: Hej, še meni malo!

Razred in šola: 9. razred, OŠ Boštanj

Mentor/-ica: Nena Bedek

OSNOVNA ŠOLA - Posebna nagrada

Ime in priimek: Ana Hutar

Naslov dela: Belokranjska gibanica za vse

Razred in šola: PPVI V., OŠ Milke Šobar - Nataše

Mentor/-ica: Andreja Schwenner

Ime in priimek: Danijel Simić

Naslov dela: Dam ti svoje jabolko

Razred in šola: PPVI III., OŠ Milke Šobar - Nataše

Mentor/-ica: Andreja Schwenner

Ime in priimek: Rok Perko

Naslov dela: Izvoli moj krof. Hrane ne smemo metati stran.

Razred in šola: PPVI IV., OŠ Milke Šobar - Nataše

Mentor/-ica: Andreja Schwenner

Ime in priimek: Žiga Hudorovac
Naslov dela: Nisem lačen. Dam ti svojo ribo.
Razred in šola: PPVI IV., OŠ Milke Šobar - Nataše
Mentor/-ica: Andreja Schwenner

Ime in priimek: Anja Medenjak
Naslov dela: Če hrano vzamem, jo pojem!
Razred in šola: 5. razred, CVIU Velenje
Mentor/-ica: Robert Klančnik

SREDNJA ŠOLA

1. mesto:

Ime in priimek: Anja Rupar

Naslov dela: Zavržena

Letnik in šola: 4. letnik, Šolski center Novo mesto

Mentor/-ica: Tadeja Lamut

2. mesto:

Ime in priimek: Zoja Vučko

Naslov dela: Ista pot, drugačen konec

Letnik in šola: 1. letnik, Gimnazija Šiška

Mentor/-ica: samostojno delo dijakinje

3. mesto:

Ime in priimek: Dan Klenovšek Krsnik

Naslov dela: Reality of the poor

Letnik in šola: 1. letnik, Srednja medijska in grafična šola Ljubljana

Mentor/-ica: Meta Hrovat

FOTOGRAFSKI NATEČAJ

Fotografska komisija

1. doc. Kiki Klimt, magistrica umetnosti
2. Ida Cimerman, profesorica likovne umetnosti
3. Alenka Vuk Trotovšek, profesorica likovne umetnosti

OSNOVNA ŠOLA - Tretja triada

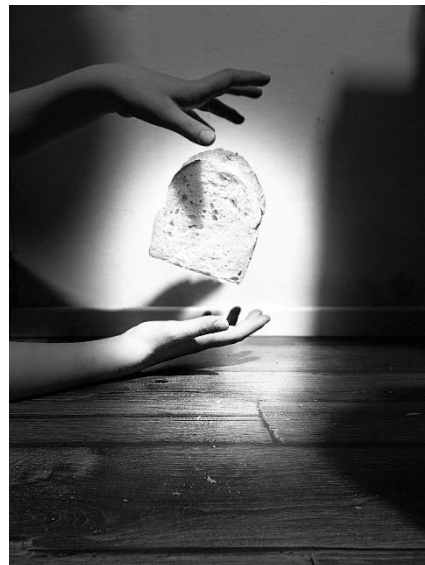
1. mesto:

Ime in priimek: Lana Išpanov

Naslov dela: Če kruhek pade ti na tla, poberi in poljubi ga

Razred in šola: 8. razred, OŠ Metlika

Mentor/-ica: Duška Vlašič

2. mesto:

Ime in priimek: Kolja Kovačič

Naslov dela: To ne sme biti naša prihodnost

Razred in šola: 7. razred, OŠ Vič

Mentor/-ica: Veronika Klošak

3. mesto:

Ime in priimek: Katja Kremesec

Naslov dela: Suh kruh pa kokoškam!

Razred in šola: 8. razred, OŠ Metlika

Mentor/-ica: Duška Vlašič

SREDNJA ŠOLA

1. mesto:

Ime in priimek: Latoja Drmaž

Naslov dela: Človek za človeka

Letnik in šola: 3. letnik, Ekonomska šola Novo mesto

Mentor/-ica: Nina Umek Lovrić

2. mesto:

Ime in priimek: Karin Rogelj

Naslov dela: Veliko več, kot samo kruh

Letnik in šola: 2. letnik, Srednja medijska in grafična šola Ljubljana

Mentor/-ica: Miha Golob

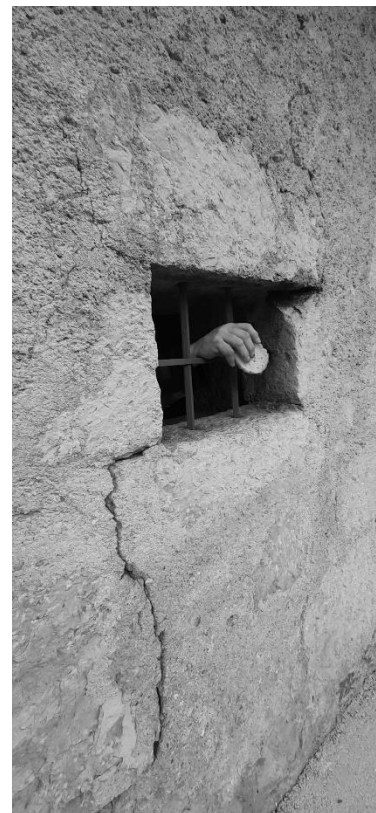
3. mesto:

Ime in priimek: Lucija Kambič

Naslov dela: Preobilje?

Letnik in šola: 4. letnik, Šolski center Novo mesto, Srednja gradbena, lesarska in vzgojiteljska šola

Mentor/-ica: Aleksandra Matjašič

VIDEO NATEČAJ

Video komisija

1. doc. Kiki Klimt, magistrica umetnosti
2. Ida Cimerman, profesorica likovne umetnosti
3. Alenka Vuk Trotovšek, profesorica likovne umetnosti

OSNOVNA ŠOLA - Tretja triada

1. mesto:

Ime in priimek: Lin Čadež

Naslov dela: (Pre)obložena miza?

Razred in šola: 8. razred, OŠ Cerkno

Mentor/-ica: Anica Svetik

<https://www.youtube.com/watch?v=EAPIZCSswCs>

2. mesto:

Ime in priimek: Zoja Skaza

Naslov dela: Jaz njim, one meni

Razred in šola: 9. razred, OŠ Polzela

Mentor/-ica: Mojca Cestnik

https://www.youtube.com/watch?v=h6aCysUjV_k

3. mesto:

Ime in priimek: Lina Kačičnik

Naslov dela: Smet za nekatere ljudi, hrana za druge

Razred in šola: 8. razred, OŠ Frana Roša Celje

Mentor/-ica: Maja Skakić

<https://www.youtube.com/watch?v=zAzNMVfec0c>

SREDNJA ŠOLA

1. mesto:

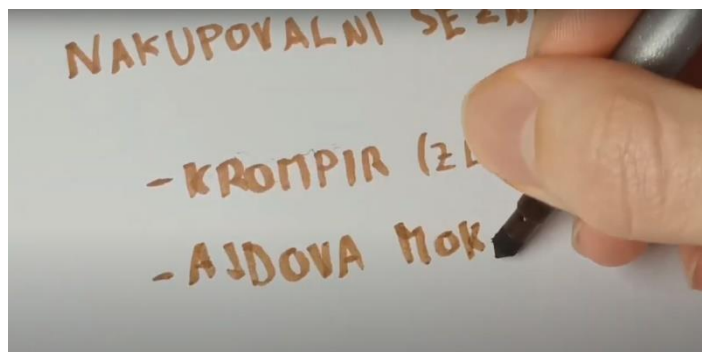
Ime in priimek: Matija Peršak, Lisa Elisabeth Strouken, Nuša Korez

Naslov dela: Spoštujmo hrano za boljši jutri

Letnik in šola: 3. letnik, Gimnazija Ptuj

Mentor/-ica: Vida Vidovič

<https://www.youtube.com/watch?v=RATYtffsO7k>

2. mesto

Ime in priimek: Lina Kmetec

Naslov dela: Od odpadka do posladka

Letnik in šola: 1. letnik, Srednja zdravstvena in kozmetična šola Maribor

Mentor/-ica: Branko Cvikl

<https://www.youtube.com/watch?v=KLKoZptSOYE>

3. mesto

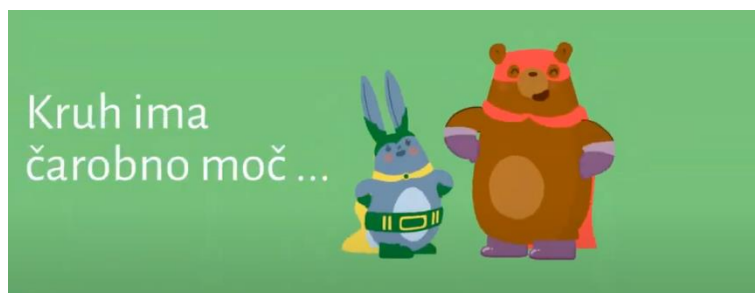
Ime in priimek: Lara Kladnik, Sara Žužek

Naslov dela: Če kruhek pade ti na tla, poberi in poljubi ga

Letnik in šola: 3. letnik, Šolski center Novo mesto, Srednja gradbena, lesarska in vzgojiteljska šola

Mentor/-ica: dr. Lorena Mihelač

<https://www.youtube.com/watch?v=uZ7iyqXIV3E>

INTERNETNI NATEČAJ

Internetna komisija

1. Jože Gornik, Zavod Nefiks
2. Urška Marzidovšek, Stičišče Središče
3. Matjaž Medvešek, Zavod MISSS

Komisija je v **kategoriji osnovnih šol** izbrala eno šolo, ki prejme nagrado na državni ravni:

- Ime in priimek: Lana Kokot, Luka Vetter in Nik Geč
Šola: OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem
Mentor/-ica: Helena Ošlovnik
<https://os0120.evropavsoli.si/>

Komisija je v **kategoriji srednjih šol** izbrala eno šolo, ki prejme nagrado na državni ravni:

- Ime in priimek: Nik Ivančič, Tadej Jagodic in Ana Jesenovec
Šola: Srednja medijska in grafična šola Ljubljana
Mentor/-ica: Meta Hrovat
<https://ss0120.evropavsoli.si/>

